

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Mågen, der kan smelte fuglefolkets hjerter

Poesien er i reglen på fri fod, når en ismåge stempler ind på vores breddegrader. Da kalder vi den både snedronningen og isprinsessen, men strengt taget hører ismågen slet ikke til ved hoffet, men snarere i afdelingen for skrald, ekskrementer og ådsler.

Ismågen er nu væk fra kanten af Nordsøen i det stormomsuste Nordjylland. Kursen er vel sat mod isen og landet længst mod nord. Men inden afgang fra Hanstholm Havn skabte den en godt tre uger lang drivhuseffekt i feltornitologiske sjæle, hvor temperaturen steg, så hjerterne smeltede.

Fuglekiggere og fotografer flokkedes på havnen, hvor de kunne komme helt tæt på ismågen. Foto: Jan Skriver.

For ismåger er gjort af et stof, der skaber myter, og vi kalder den sneens og isens dronning, mens vi for vort indre blik skuer storheden i Arktis med nordlys og jagende isbjørne, kolosser af hvalrosser og narhvaler, der leger enhjørninger langs iskanten.

Strengt taget er der ikke noget royalt over ismågen, der snarere end ved hoffet hører til i renovationen på pakisen. Mange polarrejsende, der har oplevet den på sin hjemmebane, siger, at den er et svin med sin elfenbenshvide fjerdragt.

Den smukke hvide måge opholdt sig på kajen i Hanstholm Havn i flere uger og kunne ofte nærstuderes af de mange besøgende. De sorte pletter i fjerdragten skyldes, at mågen er en ungfugl. Foto: Jan Skriver.

Den hiver og slider i kadavere og søler sig til i blodige ådsler, mens den rager i ildelugtende efterladenskaber fra bjørne og hvalrosser, så man fristes til at skrive, at ismågen må døje polarhavets dårligste ånde. Men vi bærer over med den, for den er en budbringer fra en af klodens sidste ødemarker, og den har eventyret og drømmene med sig som blind passager.

For godt ti år siden så jeg ismåger, da jeg var med på et tre uger langt togt ombord på fiskeri- og havundersøgelsesskibet Dana, der stævnedes ud fra Hirtshals. Vi skulle sikke og sakke i Grønlandshavet mellem Svalbard og Nordøstgrønland for at tage vandprøver, som kunne bidrage til at gøre forskerne klogere på klodens klima.

I en uge sejlede vi omkring i gråvejr, der lignede tynd blomkålssuppe, og vi så kun mallemukker, når de fløj helt tæt på rælingen. Al arktisk magi var som sunket i det dybe hav. Men efter ti dage i rum sø med rutiner i metermål, tog vi en kåd afstikker ind til pakisen ud for Germania Land nær nakken af Grønland.

Her ses den unge ismåge med føde i næbbet. Mågen blev fodret med fisk af de lokale ornitologer, men den opgav ikke sin naturlige menu af ådsler, affald og andet godt fra havet. Foto: Jan Skriver.

Her, hvor nomade-isen fra Det Arktiske Ocean driver mod syd langs østkysten af Menneskenes Land, steg magien ud af intetheden. Med 280 meter vand under kølen og med næsten 300 kilometer ind til den klippefaste kyst, droppede en flok ismåger ud af det blå og cirklede omkring vores skib, mens deres hæse, hidsige ternestemmer lavede ridser i den klare, kolde luft.

Det var i august, og vi var formentlig sejlet ind i et sydgående træk af ismåger, der havde forladt deres ynglepladser på Ruslands arktiske øgrupper eller Svalbard for at begive sig til vinterkvartererne ud for Nordamerikas kyster nær Labrador og Newfoundland.

Kun få mennesker har haft fornøjelsen af at stå midt i et ismågetræk, der næppe nogensinde vil blive en publikumstræffer al den stund, at det finder sted i et af verdens tyndest trafikerede egne.

Her ses ismågen med skibet Lady Isabel i baggrunden. Foto: Jan Skriver.

Den svenske ornitolog Christian Hjorth oplevede de første dage af september 1975 ombord på Nella Dan et træk af ismåger ud for Daneborg, cirka 300 kilometer syd for Germania Land, hvor vi befandt os den dag i august, da ismågerne dukkede op over Dana. Han skønnede, at op imod 1.500 ismåger i løbet af to dage trak mod syd.

Da der kun findes få kolonier af ismåger i det nordøstlige Grønland, blev de massive tal tolket som et efterårstræk fra Svalbards og Ruslands bestande. Siden har man ment, at ismågerne trækker parallelt med Svalbards polarlomvier, søkonger og gråmåger, der i sensommeren over en bred front følger Den Østgrønlandske Strøm mod Davisstrædet vest for Grønland.

Den unge ismåge i Hanstholm sås ofte fouragerende i havnebassinet. Foto: Jan Skriver.

Det var lutter voksne ismåger, der indfandt sig lysende og larmende over vores skib. Da Danas røde skrog brasede mod den yderste pakis, fik hun en ”hudafskrabning”, der trak en rød streg af maling på en kæmpemæssig blok af is.

Ismågerne, der besidder et af de køligste overblik i Arktis, registrerede det straks og landede på isen for at se nærmere på den røde streg. I deres hvide verden er støj og rødt sikkert ensbetydende med blod og dermed mad.

Vi havde en gummibåd i vandet, og sejlede helt tæt på ismågen. En arktisk grib forklædt som Snehvide, det er, hvad den er.

Da jeg lige før jul 2013 drog mod Hanstholm for at komme i audiens hos isens unge prinsesse, gik mine tanker ikke kun til søens folk og mit togt med Dana i Grønlandshavet, men også 30 år tilbage i tiden. Jeg var med dengang i november 1983, da jungletrommerne om en ung ismåge i Hanstholm lød per fastnettelefon.

Og som studerende på Journalisthøjskolen smed jeg straks fyldepennen, og satte kursen mod nordvest på tommelfingeren, for det hed sig, at det var nu eller aldrig. Det var den vinter, der blev indledt en epoke, hvor ornitologer smider, hvad de har i hænderne, om det så er brude eller babyer, og haster fra Gedser til Blåvand, fra Skagen til Tønder og fra himmel til helvede, hvis det er nødvendigt for at se en sjælden skønhed.

Selvom ismågen var på plads i flere uger, så havde nytilkomne altid først ro, når de havde set den godt. Her ses en ornitolog i løb efter mågen, som flyver forbi de tålmodige fotografer. Foto: Jan Skriver.

Bare to måneder efter ismågen kom rosenmågen til Thorsminde, og vi måtte igen på farten for at få ro i sindet. Der er løbet meget bayersk øl i halsrørene siden da, og jeg har for længst lært mig afslapningens ædle kunst og at glæde mig over, hvad jeg ser på min egen vej i stedet for at ærgre mig over det, der glipper mit åsyn i den anden ende af landet.

Jeg skrev nogle af mine første historier til DOF om ismågen og rosenmågen dengang for 30 år og mindst 3.000 fugleartikler siden. Og på min vej mod Hanstholm denne vinter føltes det som i går, at jeg finansieret af Statens Uddannelsesstøtte tog af sted for at mødes med en måge.

Men jeg skulle bare derop for at se Lady Isabel sidde på kanten af kajen i drømmelandet mod nordvest. Var der en ring, der sluttede? Nej, det var det bestemt ikke. Det var et altid drejende hjul, der tog sig en ny omgang.

 Dato:
22. 01. 2014

 Skrevet af:

Jan Skriver

 Fotos af:
Jan Skriver

 Emner:
SJÆLDNE FUGLE

 Tags:
ISMÅGE, MÅGER, SJÆLDNE FUGLE, VINTERGÆSTER

Kilder

BirdLife's faktaark om ismåge

Mere om ismågen

Oversigt over fund af ismåge i Danmark